**Dit document vormt slechts een documentatiehulpmiddel en verschijnt buiten de verantwoordelijkheid van de instellingen**

►**B** **VERORDENING (EG) Nr. 70/2001 VAN DE COMMISSIE**

**van 12 januari 2001**

**betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen**

(PB L 10 van 13.1.2001, blz. 33)

Gewijzigd bij:

| | | Publicatieblad | | |
|---|---|---|---|---|
| | | nr. | blz. | datum |
| ►**M1** | Verordening (EG) nr. 364/2004 van de Commissie van 25 februari 2004 | L 63 | 22 | 28.2.2004 |
| ►**M2** | Verordening (EG) nr. 1857/2006 van de Commissie van 15 december 2006 | L 358 | 3 | 16.12.2006 |
| ►**M3** | Verordening (EG) nr. 1976/2006 van de Commissie van 20 december 2006 | L 368 | 85 | 23.12.2006 |

▼B

# VERORDENING (EG) Nr. 70/2001 VAN DE COMMISSIE

## van 12 januari 2001

## betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op Verordening (EG) nr. 994/98 van de Raad van 7 mei 1998 betreffende de toepassing van de artikelen 92 en 93 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap op bepaalde soorten van horizontale steunmaatregelen ([1]), en met name op artikel 1, lid 1, onder a), punt i), en onder b),

Na bekendmaking van de ontwerp-verordening ([2]),

Na raadpleging van het Adviescomité inzake overheidssteun,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Bij Verordening (EG) nr. 994/98 is de Commissie de bevoegdheid toegekend in overeenstemming met artikel 87 van het Verdrag vast te stellen dat steun voor kleine en middelgrote ondernemingen met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is en niet aan de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag onderworpen is.

(2) Bij Verordening (EG) nr. 994/98 is de Commissie ook de bevoegdheid toegekend in overeenstemming met artikel 87 van het Verdrag vast te stellen dat steunmaatregelen waarbij de kaart die de Commissie met het oog op de toekenning van regionale steun voor elke lidstaat heeft goedgekeurd, in acht wordt genomen, met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is en niet aan de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag onderworpen is.

(3) De Commissie heeft in een groot aantal beschikkingen de artikelen 87 en 88 van het Verdrag op kleine en middelgrote ondernemingen in en buiten gesteunde gebieden toegepast en ook haar beleid terzake vastgelegd en bekendgemaakt, laatstelijk in de communautaire kaderregeling inzake overheidssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen ([3]) en in de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen ([4]). Gezien de grote ervaring van de Commissie met de toepassing van die artikelen op kleine en middelgrote ondernemingen en gezien de algemene teksten betreffende kleine en middelgrote ondernemingen en betreffende regionale steun die de Commissie op grond van deze bepalingen heeft vastgesteld, is het passend dat de Commissie van de haar bij Verordening (EG) nr. 994/98 toegekende bevoegdheden gebruikmaakt om voor een doeltreffend toezicht te zorgen en de administratie te vereenvoudigen zonder dat de controle door de Commissie daardoor wordt verzwakt.

(4) Deze verordening laat de mogelijkheid voor de lidstaten om steun voor kleine en middelgrote ondernemingen aan te melden onverlet. Dergelijke aanmeldingen zullen door de Commissie in het bijzonder aan de in deze verordening vastgestelde criteria worden getoetst. De kaderregeling inzake overheidssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen wordt met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening ingetrokken, aangezien de inhoud ervan door deze verordening wordt vervangen.

---

([1]) PB L 142 van 14.5.1998, blz. 1.
([2]) PB C 89 van 28.3.2000, blz. 15.
([3]) PB C 213 van 23.7.1996, blz. 4.
([4]) PB C 74 van 10.3.1998, blz. 9.

▼B

(5) Kleine en middelgrote ondernemingen spelen een beslissende rol in het scheppen van arbeidsplaatsen en dragen meer in het algemeen bij tot de sociale stabiliteit en het economisch dynamisme. Hun ontwikkeling kan echter door de onvolkomenheden van de markt worden afgeremd. Zij kunnen vaak moeilijk kapitaal of krediet verkrijgen, omdat zij slechts beperkte garanties kunnen bieden en omdat sommige financiële markten terughoudend zijn om risico's te nemen. Zij hebben door hun beperkte middelen soms ook moeilijk toegang tot informatie, met name over nieuwe technologie en potentiële markten. Daarom moet het doel van de bij deze verordening vrijgestelde steun erin bestaan de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid van kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.

(6) Deze verordening dient in een vrijstelling te voorzien voor elke steunmaatregel die aan alle relevante voorwaarden van deze verordening voldoet, alsook voor elke steunregeling, op voorwaarde dat alle steun die op grond van die regeling kan worden verleend, aan alle relevante voorwaarden van deze verordening voldoet. Om voor een doeltreffend toezicht te zorgen en de administratie te vereenvoudigen zonder dat de controle door de Commissie daardoor wordt verzwakt, moet in steunregelingen en in individuele gevallen van steunverlening die buiten enige steunregeling vallen, uitdrukkelijk naar deze verordening worden verwezen.

(7) Deze verordening dient onverminderd de bijzondere regels in verordeningen en richtlijnen betreffende staatssteun in specifieke sectoren, zoals deze thans voor de scheepsbouwsector bestaan, van toepassing te zijn, doch niet op de landbouw, de visserij en de aquacultuur.

(8) Om de verschillen die tot mededingingsvervalsingen zouden kunnen leiden weg te nemen, om de coördinatie van de verschillende communautaire en nationale initiatieven met betrekking tot kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken en om de administratieve duidelijkheid en de rechtszekerheid te bevorderen, dient in deze verordening de definitie van kleine en middelgrote ondernemingen te worden gebruikt die is neergelegd in de bijlage bij Aanbeveling 96/280/EG van de Commissie van 3 april 1996 betreffende de definitie van de kleine en middelgrote ondernemingen ([1]). Daarvan werd ook gebruikgemaakt in de communautaire kaderregeling inzake overheidssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen ([2]).

(9) In overeenstemming met de vaste praktijk van de Commissie, en om ervoor te zorgen dat de steun evenredig is en het steunbedrag niet hoger dan noodzakelijk is, dienen de plafonds te worden uitgedrukt als steunintensiteiten in verhouding tot een reeks in aanmerking komende kosten, in plaats van als maximale steunbedragen.

(10) Om te bepalen of steun overeenkomstig deze verordening al dan niet met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is, moet van de steunintensiteit en dus het steunbedrag, uitgedrukt als subsidie-equivalent, worden uitgegaan. Bij de berekening van het subsidie-equivalent van steun die in termijnen wordt uitgekeerd, en van steun in de vorm van een zachte lening dienen de marktrentevoeten te worden toegepast die gelden op het ogenblik waarop de steun wordt verleend. Met het oog op een eenvormige, doorzichtige en eenvoudige toepassing van de staatssteunregels dienen voor de toepassing van deze verordening de referentierentevoeten als marktrentevoeten te gelden, met dien verstande dat in het geval van een zachte lening daarvoor op de gebruikelijke wijze

([1]) PB L 107 van 30.4.1996, blz. 4.
([2]) Zie voetnoot 3.

▼B

zekerheid moet worden gesteld en de lening geen abnormale risico's mag meebrengen. De referentierentevoeten dienen op geregelde tijdstippen door de Commissie op basis van objectieve criteria te worden vastgesteld en in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* en op internet te worden bekendgemaakt.

(11) Gezien de verschillen tussen kleine ondernemingen en middelgrote ondernemingen, dienen voor kleine ondernemingen en voor middelgrote ondernemingen verschillende maximale steunintensiteiten te worden vastgesteld.

(12) Gezien de ervaring van de Commissie, dienen de maximale steunintensiteiten op een zodanig niveau te worden vastgesteld dat een juist evenwicht tot stand wordt gebracht tussen de noodzaak mededingingsvervalsingen in de gesteunde sector zoveel mogelijk te vermijden, en de doelstelling de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid van kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken.

(13) Het is passend verdere voorwaarden vast te stellen waaraan de krachtens deze verordening vrijgestelde steunregelingen en individuele steunmaatregelen moeten voldoen. Gelet op artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag, mag dergelijke steun niet als enig gevolg hebben dat de bedrijfskosten die de begunstigde onderneming normaal zou moeten dragen, permanent of periodiek worden verminderd, en moet de steun evenredig zijn met de handicaps die moeten worden overwonnen om de sociaal-economische voordelen te kunnen genieten waarvan wordt aangenomen dat zij in het belang van de Gemeenschap zijn. Het is derhalve passend de bij deze verordening verleende vrijstelling uitsluitend te doen gelden voor steun die verband houdt met bepaalde materiële en immateriële investeringen, bepaalde diensten die ten behoeve van de begunstigde ondernemingen worden verricht, en bepaalde andere werkzaamheden. Gezien de overcapaciteit in de vervoerssector in de Gemeenschap mogen vervoermiddelen en vervoersuitrusting, met uitzondering van rollend spoorwegmaterieel, niet tot de in aanmerking komende investeringskosten worden gerekend voor ondernemingen die hun belangrijkste economische activiteit in de vervoerssector verrichten.

(14) De bij deze verordening verleende vrijstelling dient te gelden voor steun voor kleine en middelgrote ondernemingen, ongeacht de vestigingsplaats. Investeringen en het scheppen van arbeidsplaatsen kunnen bijdragen tot de economische ontwikkeling van achtergebleven gebieden in de Gemeenschap. Kleine en middelgrote ondernemingen in deze gebieden lijden zowel onder het structurele nadeel van hun vestigingsplaats als onder de moeilijkheden die voortvloeien uit hun omvang. Bijgevolg dienen voor kleine en middelgrote ondernemingen in gesteunde gebieden hogere plafonds te worden vastgelegd.

(15) Om ervoor te zorgen dat bij investeringen de factor kapitaal niet meer wordt begunstigd dan de factor arbeid, dient deze verordening in de mogelijkheid te voorzien de omvang van investeringssteun te bepalen hetzij op grond van de investeringskosten, hetzij op grond van de kosten van de nieuwe arbeidsplaatsen die met de uitvoering van het investeringsproject verband houden.

(16) Gelet op de Overeenkomst inzake subsidies en compenserende maatregelen ([1]) van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), mag bij deze verordening geen vrijstelling worden verleend voor exportsteun of voor steun waardoor binnenlandse producten ten opzichte van ingevoerde producten worden bevoordeeld. Steun ter compensatie van de kosten van de deelneming aan handelsbeurzen of van studies of adviesdiensten die noodzakelijk zijn voor

([1]) PB L 336 van 23.12.1994, blz. 156.

▼B

het lanceren van een nieuw product of van een bestaand product op een nieuwe markt, is in de regel geen exportsteun.

(17) Gezien de noodzaak een juist evenwicht tot stand te brengen tussen het zoveel mogelijk vermijden van mededingingsvervalsingen in de gesteunde sector enerzijds en de doelstellingen van deze verordening anderzijds, dient bij deze verordening geen vrijstelling te worden verleend voor gevallen van individuele steunverlening waarbij een vastgesteld maximumbedrag wordt overschreden, ongeacht of de steun al dan niet op grond van een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling wordt verleend.

(18) Om te waarborgen dat de steun noodzakelijk is en de ontwikkeling van bepaalde activiteiten stimuleert, mag bij deze verordening geen vrijstelling worden verleend voor activiteiten die de begunstigde onderneming reeds onder marktvoorwaarden zou kunnen ontplooien.

(19) Bij deze verordening mag geen vrijstelling worden verleend voor steun die wordt gecumuleerd met andere staatssteun, waaronder begrepen steun verleend door nationale, regionale of plaatselijke autoriteiten, of met bijstand van de Gemeenschap, met betrekking tot dezelfde in aanmerking komende kosten, indien de cumulering tot gevolg heeft dat de bij deze verordening vastgestelde plafonds worden overschreden.

(20) Om voor doorzichtigheid en doeltreffende controle te zorgen, overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EG) nr. 994/98, dient een model te worden vastgesteld dat de lidstaten moeten volgen wanneer zij de Commissie met het oog op bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* de beknopte informatie verstrekken die vereist is telkens wanneer krachtens deze verordening een steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of zonder toepassing van een dergelijke regeling individuele steun wordt verleend. Om dezelfde redenen dienen regels te worden vastgesteld betreffende de dossiers die de lidstaten over de krachtens deze verordening vrijgestelde steun moeten aanleggen. Het is passend dat de Commissie vaststelt aan welke voorwaarden het jaarlijkse verslag dat de lidstaten bij de Commissie moeten indienen, moet voldoen, waaronder, nu de noodzakelijke technologie op ruime schaal beschikbaar is, de voorwaarde dat de informatie in elektronische vorm wordt ingediend.

(21) Gezien de ervaring van de Commissie en met name de regelmaat waarmee het over het algemeen noodzakelijk is het staatssteunbeleid te herzien, dient de geldigheidsduur van deze verordening te worden beperkt. Ingeval de geldigheidsduur van deze verordening mocht verstrijken zonder dat zij is verlengd, dienen steunregelingen die krachtens deze verordening reeds zijn vrijgesteld, nog zes maanden vrijgesteld te blijven,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1*

**Toepassingsgebied**

1. Onverminderd de bijzondere, krachtens het EG-Verdrag vastgestelde verordeningen en richtlijnen van de Gemeenschap betreffende de verlening van staatssteun in specifieke sectoren, ongeacht of deze meer dan wel minder beperkend dan deze verordening zijn, is deze verordening van toepassing op steun voor kleine en middelgrote ondernemingen in alle sectoren.

2. Deze verordening is niet van toepassing op:

▼M2

a) visserijproducten en producten van de aquacultuur die vallen onder Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad ([1]) en werkzaamheden die verband houden met de primaire productie (landbouw) van landbouwproducten; de vervaardiging en afzet van producten die melk en zuivelproducten imiteren of vervangen;

▼B

b) steun voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer, waaronder wordt verstaan steun die direct aan de uitgevoerde hoeveelheden, de oprichting en exploitatie van een distributienet of andere lopende uitgaven in verband met werkzaamheden op het gebied van de uitvoer is gerelateerd;

c) steun die afhangt van het gebruik van binnenlandse in plaats van ingevoerde goederen;

▼M1

d) steun die binnen het toepassingsgebied van Verordening (EG) nr. 1407/2002 van de Raad ([2]) valt.

▼B

*Artikel 2*

**Definities**

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

a) „steun" of „steunmaatregel": elke maatregel die aan alle criteria van artikel 87, lid 1, van het Verdrag voldoet;

b) „kleine of middelgrote onderneming": een onderneming als omschreven in bijlage I;

c) „investering in materiële activa": een investering in vaste materiële activa in verband met de oprichting van een nieuwe vestiging, de uitbreiding van een bestaande vestiging of het verrichten van een werkzaamheid die een fundamentele wijziging in het product of het productieproces van een bestaande vestiging meebrengt (met name door rationalisatie, diversificatie of modernisering). Een investering in vaste activa in de vorm van de overneming van een vestiging die is gesloten of die zonder de overneming zou hebben moeten sluiten, wordt eveneens als een materiële investering beschouwd;

d) „investering in immateriële activa": een investering in technologieoverdracht door de verwerving van octrooirechten, licenties, knowhow of niet-geoctrooieerde technische kennis;

e) „brutosteunintensiteit": het steunbedrag, uitgedrukt als een percentage van de in aanmerking komende kosten van het project. Alle cijfers die worden gebruikt, zijn de cijfers vóór aftrek van de directe belastingen. Wordt steun in een andere vorm dan een subsidie verleend, dan is het steunbedrag het subsidie-equivalent van de steun. Van steun die in termijnen wordt uitgekeerd, wordt door discontering de waarde op het ogenblik van de verlening ervan berekend. De rentevoet die voor de discontering en voor de berekening van het steunbedrag bij een zachte lening moet worden gehanteerd, is de referentierentevoet die geldt op het ogenblik van de steunverlening.

▼M1

Voor steun ten behoeve van onderzoek en ontwikkeling (hierna „O&O" genoemd) wordt de brutosteunintensiteit voor een O&O-project dat gezamenlijk door openbare onderzoeksinstellingen en ondernemingen wordt uitgevoerd, berekend op basis van de totale steun afkomstig van rechtstreekse steun van de overheid voor een specifiek onderzoeksproject en, voorzover deze als steun gelden, van bijdragen aan het project afkomstig van openbare hogeronderwijsinstellingen of onderzoeksinstellingen zonder winstoogmerk;

([1]) PB L 17 van 21.1.2000, blz. 22.
([2]) PB L 205 van 2.8.2002, blz. 1.

▼B

f) „nettosteuninstensiteit”: het steunbedrag exclusief belasting, uitgedrukt als een percentage van de in aanmerking komende kosten van het project;

g) „aantal werknemers”: het aantal jaararbeidseenheden (JAE), zijnde het aantal gedurende een jaar voltijds werkende werknemers, waarbij deeltijdarbeid en seizoenarbeid in fracties van JAE's worden uitgedrukt;

▼M1

h) „fundamenteel onderzoek”: een uitbreiding van de algemene wetenschappelijke en technische kennis zonder industriële of commerciële doelstellingen;

i) „industrieel onderzoek”: geprogrammeerd of kritisch onderzoek dat gericht is op het opdoen van nieuwe kennis met het doel deze kennis te gebruiken bij de ontwikkeling van nieuwe producten, processen of diensten, of om bestaande producten, processen of diensten aanmerkelijk te verbeteren;

j) „preconcurrentiële ontwikkeling”: de omzetting van de resultaten van industrieel onderzoek in plannen, schema's of ontwerpen voor nieuwe, gewijzigde of verbeterde producten, processen of diensten, ongeacht of deze voor verkoop of gebruik zijn bestemd, met inbegrip van de fabricage van een eerste prototype dat niet voor commerciële doeleinden kan worden aangewend. Voorts kan daaronder de conceptuele formulering en het ontwerp van alternatieve producten, processen of diensten worden verstaan en eerste demonstratie- of proefprojecten, voorzover deze projecten niet voor industriële toepassing of commerciële exploitatie kunnen worden gebruikt of geschikt gemaakt. Daaronder wordt niet verstaan routinematige of periodieke wijzigingen van bestaande producten, productielijnen, fabricageprocessen of diensten en andere courante werkzaamheden, zelfs indien deze wijzigingen verbeteringen kunnen zijn;

▼M2

k) „landbouwproduct”:

i) de in bijlage I bij het Verdrag opgenomen producten, met uitzondering van visserijproducten en producten van de aquacultuur die vallen onder Verordening (EG) nr. 104/2000;

ii) de producten van de GN-codes 4502, 4503 en 4505 (kurkproducten);

iii) de producten die bedoeld zijn om melk en zuivelproducten te imiteren of te vervangen, zoals bedoeld in artikel 3, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1898/87 van de Raad ([1]);

l) „producten die bedoeld zijn om melk en zuivelproducten te imiteren of te vervangen”: producten die met melk en/of zuivelproducten kunnen worden verward, maar qua samenstelling afwijken van melk en/of zuivelproducten in de zin dat zij ander dan van melk afkomstig vet en/of eiwit bevatten, al dan niet samen met melkeiwit (de in artikel 3, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1898/87 bedoelde andere producten dan melk of zuivelproducten);

m) „verwerking van landbouwproducten”: elke bewerking van een landbouwproduct die een product oplevert dat nog steeds een landbouwproduct is, met uitzondering van activiteiten op landbouwbedrijven die nodig zijn om een plantaardig of dierlijk product voor de eerste verkoop voor te bereiden;

n) „afzet van landbouwproducten”: het in voorraad hebben of uitstallen met het oog op verkoop, te koop aanbieden, leveren of op enige andere wijze verhandelen, met uitzondering van de eerste verkoop door een primaire producent aan wederverkopers of verwerkingsbedrijven en alle activiteiten waarmee een product voor een dergelijke eerste verkoop wordt voorbereid; verkoop door een primaire

([1]) PB L 182 van 3.7.1987, blz. 36.

▼M2

producent aan eindgebruikers geldt als afzet indien deze plaatsvindt in speciaal daartoe voorziene afzonderlijke lokalen.

▼B

*Artikel 3*

**Voorwaarden voor vrijstelling**

1. Individuele steunmaatregelen die buiten een regeling vallen en aan alle voorwaarden van deze verordening voldoen, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en zijn vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien zij een uitdrukkelijke verwijzing naar deze verordening bevatten, onder vermelding van de titel ervan en de vindplaats in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

2. Steunregelingen die aan alle voorwaarden van deze verordening voldoen, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en zijn vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien:

a) alle steun die op grond van een dergelijke regeling kan worden verleend, aan alle voorwaarden van deze verordening voldoet;

b) de regeling een uitdrukkelijke verwijzing naar deze verordening bevat, onder vermelding van de titel ervan en de vindplaats in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

3. Op grond van de in lid 2 bedoelde regelingen verleende steun is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, op voorwaarde dat de verleende steun onmiddellijk aan alle voorwaarden van deze verordening voldoet.

*Artikel 4*

**Investeringen**

1. Steun voor investeringen in materiële en immateriële activa in of buiten de Gemeenschap is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in de leden 2 tot en met 6 vastgestelde voorwaarden voldoet.

▼M1

2. Wanneer de investering plaatsvindt in gebieden of sectoren die op het tijdstip dat de steun wordt verleend, niet in aanmerking komen voor regionale steun op grond van artikel 87, lid 3, onder a) en c), van het Verdrag, mag de brutosteunintensiteit niet meer bedragen dan:

a) 15 % in het geval van kleine ondernemingen, of

b) 7,5 % in het geval van middelgrote ondernemingen.

3. Wanneer de investering plaatsvindt in gebieden en in sectoren die op het tijdstip dat de steun wordt verleend, voor regionale steun in aanmerking komen, mag de steunintensiteit het plafond dat voor regionale-investeringssteun is vastgesteld op de kaart die de Commissie voor elke lidstaat goedkeurt, niet overschrijden met meer dan:

a) 10 procentpunten bruto in gebieden die onder artikel 87, lid 3, onder c), vallen, mits de totale nettosteunintensiteit niet meer dan 30 % bedraagt, of

b) 15 procentpunten bruto in gebieden die onder artikel 87, lid 3, onder a), vallen, mits de totale nettosteunintensiteit niet meer dan 75 % bedraagt.

▼M1

De hogere regionalesteunplafonds zijn slechts van toepassing, indien de steun wordt verleend op voorwaarde dat de investering ten minste gedurende vijf jaar behouden blijft in het gebied waar de steun wordt verleend, en op voorwaarde dat de begunstigde onderneming ten minste voor 25 % in de kosten van de investering bijdraagt.

▼B

4. De in de leden 2 en 3 vastgestelde plafonds zijn van toepassing op de steunintensiteit, berekend hetzij als een percentage van de in aanmerking komende kosten van de investering, hetzij als een percentage van de loonkosten die betrekking hebben op de door de verwezenlijking van de investering geschapen arbeidsplaatsen (werkgelegenheidssteun), hetzij als een combinatie daarvan, mits de steun niet hoger is dan het gunstigste van de bedragen die beide berekeningen opleveren.

5. Wanneer de steun wordt berekend op grond van de investeringskosten, zijn de in aanmerking komende kosten van materiële investeringen de kosten die betrekking hebben op investeringen in grond, gebouwen, machines en uitrusting. In de vervoerssector behoren vervoermiddelen en vervoersuitrusting, met uitzondering van rollend spoorwegmaterieel, niet tot de in aanmerking komende kosten. De in aanmerking komende kosten van immateriële investeringen zijn de kosten voor de verwerving van de technologie.

6. Wanneer de steun wordt berekend op grond van de geschapen arbeidsplaatsen, wordt het steunbedrag uitgedrukt als een percentage van de loonkosten die over een periode van twee jaar betrekking hebben op deze arbeidsplaatsen, en dit onder de volgende voorwaarden:

a) het scheppen van arbeidsplaatsen moet verband houden met de uitvoering van een project dat voorziet in een investering in materiële of immateriële activa. De arbeidsplaatsen moeten binnen drie jaar na de volledige verwezenlijking van de investering worden geschapen;

b) het investeringsproject moet leiden tot een nettotoename van het aantal werknemers in de betrokken vestiging in vergelijking met het gemiddelde over de voorgaande twaalf maanden; en

c) de geschapen arbeidsplaatsen moeten ten minste gedurende een periode van vijf jaar behouden blijven.

▼M2

7. Wanneer de investering betrekking heeft op de verwerking en afzet van in bijlage I bij het Verdrag opgenomen landbouwproducten, mag de brutosteunintensiteit niet meer bedragen dan:

a) 75 % van de in aanmerking komende investeringen in de ultraperifere gebieden;

b) 65 % van de in aanmerking komende investeringen in de in Verordening (EEG) nr. 2019/93 van de Raad ([1]) bedoelde kleinere eilanden in de Egeïsche Zee;

c) 50 % van de in aanmerking komende investeringen in de in artikel 87, lid 3, onder a), van het Verdrag bedoelde gebieden;

d) 40 % van de in aanmerking komende investeringen in alle andere gebieden.

▼B

*Artikel 5*

**Advies- en andere diensten en werkzaamheden**

Steun voor kleine en middelgrote ondernemingen die aan de volgende voorwaarden voldoet, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag:

([1]) PB L 184 van 27.7.1993, blz. 1.

▼B

a) voor diensten van externe adviseurs mag de steun bruto niet meer dan 50 % van de kosten van deze diensten bedragen. De betrokken diensten mogen niet van permanente of periodieke aard zijn, noch tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming behoren, zoals routinematig belastingadvies, regelmatige dienstverlening op juridisch gebied of reclame;

b) voor de deelneming aan vakbeurzen en tentoonstellingen mag de steun bruto niet meer dan 50 % van de bijkomende kosten voor het huren, opzetten en gebruiken van een standplaats bedragen. Deze vrijstelling geldt slechts voor de eerste keer dat een onderneming aan een bepaalde vakbeurs of tentoonstelling deelneemt.

▼M1

*Artikel 5 bis*

**Steun voor onderzoek en ontwikkeling**

1. Steun voor onderzoek en ontwikkeling is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien aan de in de leden 2 tot en met 5 vastgestelde voorwaarden is voldaan.

2. Het gesteunde project moet volledig binnen de in artikel 2, onder h), i) en j), omschreven onderzoeksfasen vallen.

3. De brutosteunintensiteit, berekend op basis van de in aanmerking komende kosten van het project, mag niet meer bedragen dan:

a) 100 % voor fundamenteel onderzoek,

b) 60 % voor industrieel onderzoek en

c) 35 % voor preconcurrentiële ontwikkeling.

Omvat een project diverse onderzoeks- en ontwikkelingsfasen, dan wordt de toegestane steunintensiteit berekend op basis van het gewogen gemiddelde van de onderscheiden toegestane steunintensiteiten, berekend op basis van de betrokken in aanmerking komende kosten.

Bij samenwerkingsprojecten mag het maximale steunbedrag voor elke begunstigde niet meer bedragen dan de toegestane steunintensiteit welke wordt berekend op basis van de in aanmerking komende kosten die door de betrokken begunstigde zijn gemaakt.

4. De in lid 3 bedoelde plafonds mogen als volgt worden verhoogd tot een maximale brutosteunintensiteit van 75 % voor industrieel onderzoek en van 50 % voor preconcurrentiële ontwikkeling:

a) Wanneer het project plaatsvindt in een gebied dat, op het tijdstip waarop de steun wordt verleend, voor regionale steun in aanmerking komt, mag de maximale steunintensiteit worden verhoogd met 10 procentpunten bruto in gebieden die onder artikel 87, lid 3, onder a), van het Verdrag vallen, en met 5 procentpunten bruto in gebieden die onder artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag vallen;

b) wanneer het project gericht is op het uitvoeren van onderzoek met potentiële multisectorale toepassingen en een multidisciplinaire benadering overeenkomstig de doelstellingen, taken en technische streefdoelen van een specifiek project of programma in het kader van het zesde communautaire kaderprogramma op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, vastgesteld bij Besluit nr. 1513/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad ([1]), of in het kader van eventuele latere kaderprogramma's op het gebied van onderzoek en ontwikkeling of van Eureka, mag de maximale steunintensiteit worden verhoogd met 15 procentpunten bruto;

([1]) PB L 232 van 29.8.2002, blz. 1.

▼M1

c) de maximale steunintensiteit mag worden verhoogd met 10 procentpunten indien aan een van de volgende voorwaarden is voldaan:

i) het project wordt uitgevoerd op basis van daadwerkelijke grensoverschrijdende samenwerking waarbij ten minste twee onafhankelijke partners uit twee lidstaten zijn betrokken, met name in het kader van de coördinatie van het nationale O&O-beleid; geen enkele onderneming in de lidstaat die steun verleent, mag meer dan 70 % van de in aanmerking komende kosten dragen, of

ii) het project wordt uitgevoerd op basis van daadwerkelijke samenwerking tussen een onderneming en een openbare onderzoeksinstelling, in het bijzonder in het kader van de coördinatie van het nationale O&O-beleid, wanneer de openbare onderzoekinstelling ten minste 10 % van de in aanmerking komende projectkosten draagt en het recht heeft de resultaten te publiceren voorzover deze voortvloeien uit door die instelling verricht onderzoek, of

iii) de resultaten van het project worden ruim verspreid via technische en wetenschappelijke conferenties of bekendgemaakt in wetenschappelijke en technische tijdschriften met collegiale toetsing.

Voor de toepassing van de punten i) en ii) geldt onderaanneming niet als daadwerkelijke samenwerking.

5. Voor de toepassing van dit artikel gelden de volgende kosten als in aanmerking komende kosten:

a) personeelskosten (onderzoekers, technici en ander ondersteunend personeel voorzover zij zich met het onderzoeksproject bezighouden);

b) kosten van apparatuur en uitrusting voorzover en voor zolang zij worden gebruikt voor het onderzoeksproject. Indien deze apparatuur en uitrusting niet tijdens hun volledige levensduur voor het onderzoeksproject worden gebruikt, worden alleen de afschrijvingskosten overeenstemmend met de looptijd van het project, berekend volgens een goede boekhoudpraktijk, als in aanmerking komende kosten beschouwd;

c) kosten van gebouwen en grond, voorzover en voor zolang zij worden gebruikt voor het onderzoeksproject. Wat gebouwen betreft, worden alleen de afschrijvingskosten overeenstemmend met de levensduur van het project, berekend volgens een goede boekhoudpraktijk, als in aanmerking komende kosten beschouwd. Wat grond betreft, komen de kosten van de commerciële overdracht of de daadwerkelijk ontstane investeringskosten in aanmerking;

d) kosten van advisering en gelijksoortige diensten die uitsluitend voor het onderzoek worden gebruikt, met inbegrip van onderzoek, technische kennis en octrooien die bij externe bronnen tegen marktprijzen werden aangekocht of waarvoor een licentie werd verkregen, wanneer de betrokken transactie overeenkomstig het „arm's length”-beginsel werd uitgevoerd en er geen heimelijke afspraken zijn geweest. Deze kosten kunnen slechts tot maximaal 70 % van de totale in aanmerking komende projectkosten worden gesubsidieerd;

e) extra algemene vaste kosten die rechtstreeks uit het onderzoeksproject voortvloeien;

f) andere exploitatiekosten, waaronder die van materiaal, leveranties en dergelijke producten, die rechtstreeks voortvloeien uit de onderzoeksactiviteit.

▼M1

*Artikel 5 ter*

**Steun voor technische haalbaarheidsstudies**

Steun voor technische haalbaarheidstudies ter voorbereiding van industriële onderzoeksactiviteiten of preconcurrentiële-ontwikkelingsactiviteiten is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, op voorwaarde dat de brutosteunintensiteit, berekend op basis van de studiekosten, niet meer bedraagt dan 75 %.

*Artikel 5 quater*

**Steun voor octrooikosten**

1. Steun voor de kosten van de verkrijging en validering van octrooien en andere industriële-eigendomsrechten is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag tot hetzelfde steunpeil als zou gelden ten aanzien van O&O-steun voor de onderzoeksactiviteiten die in de betrokken industriële-eigendomsrechten hebben geresulteerd.

2. Voor de toepassing van lid 1 gelden de volgende kosten als in aanmerking komende kosten:

a) alle kosten die worden gemaakt voorafgaand aan de verlening van het recht in het eerste rechtsgebied, met inbegrip van de kosten met betrekking tot de voorbereiding, indiening en verdere afhandeling van de aanvraag, alsmede de kosten van een hernieuwde aanvraag voordat het recht is verleend;

b) kosten van vertaling en andere kosten die worden gemaakt met het oog op de verkrijging of validering van het recht in andere rechtsgebieden;

c) kosten ter verzekering van de geldigheid van het recht tijdens de officiële afhandeling van de aanvraag en mogelijke oppositieprocedures, zelfs indien dergelijke kosten worden gemaakt na de verlening van het recht.

*Artikel 6*

**Individuele verlening van aanzienlijke steun**

1. In het geval van steun die onder de artikelen 4 en 5 valt, is een individuele steunverlening krachtens deze verordening niet vrijgesteld, indien een van de volgende drempels wordt bereikt:

a) de totale in aanmerking komende kosten van het project in zijn geheel bedragen ten minste 25 miljoen EUR, en

   i) in gebieden of sectoren die niet voor regionale steun in aanmerking komen, bedraagt de brutosteunintensiteit ten minste 50 % van de in artikel 4, lid 2, vastgestelde plafonds;

   ii) in gebieden en sectoren die voor regionale steun in aanmerking komen, bedraagt de nettosteunintensiteit ten minste 50 % van het nettosteunplafond zoals op de regionalesteunkaart voor het betrokken gebied vastgesteld, of

b) het totale brutosteunbedrag bedraagt ten minste 15 miljoen EUR.

2. In het geval van steun die onder de artikelen 5 bis, 5 ter en 5 quater valt, is een individuele steunverlening krachtens deze verordening niet vrijgesteld, indien de volgende drempels worden bereikt:

a) de totale in aanmerking komende kosten van het project in zijn geheel bedragen voor alle aan het project deelnemende ondernemingen ten minste 25 miljoen EUR, en

▼M1

b) voorgesteld wordt steun te verlenen met een brutosubsidie-equivalent van ten minste 5 miljoen EUR aan één of meer van de afzonderlijke ondernemingen.

Ingeval de steun wordt verleend aan een Eureka-project worden de in de eerste alinea genoemde drempels vervangen door de volgende:

a) de totale in aanmerking komende kosten van het Eureka-project bedragen voor alle aan het project deelnemende ondernemingen ten minste 40 miljoen EUR, en

b) voorgesteld wordt steun te verlenen met een brutosubsidie-equivalent van ten minste 10 miljoen EUR aan één of meer van de afzonderlijke ondernemingen.

*Artikel 6 bis*

**Steun waarvoor voorafgaande aanmelding bij de Commissie verplicht blijft**

1. Krachtens deze verordening wordt geen vrijstelling verleend voor steun, ongeacht of het individuele steun dan wel steun in het kader van een steunregeling betreft, die wordt verleend in de vorm van één of meer voorschotten die uitsluitend hoeven te worden terugbetaald indien de onderzoeksactiviteiten succesvol zijn, wanneer het totale bedrag van de voorschotten, uitgedrukt als percentage van de in aanmerking komende kosten, hoger ligt dan de in artikel 5 bis, 5 ter of 5 quater vastgestelde intensiteiten of het in het artikel 6, lid 2, vastgestelde maximum.

2. Deze verordening doet geen afbreuk aan de verplichting van een lidstaat om individuele steunverleningen aan te melden op grond van andere instrumenten op het gebied van staatssteun, inzonderheid de verplichting tot aanmelding bij of mededeling aan de Commissie van steun die wordt verleend aan een onderneming die herstructureringssteun ontvangt in de zin van de communautaire richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden [1] en de verplichting om regionale steun ten behoeve van grote investeringsprojecten aan te melden overeenkomstig de toepasselijke multisectorale kaderregeling.

▼B

*Artikel 7*

**Vaststaand karakter van de steun**

Steun is krachtens deze verordening slechts vrijgesteld, indien, voordat met de uitvoering van het gesteunde project een aanvang wordt gemaakt:

— door de begunstigde onderneming een aanvraag om steun bij de lidstaat is ingediend; of

— de lidstaat wettelijke bepalingen heeft vastgesteld waarbij overeenkomstig objectieve criteria een wettelijke aanspraak op steun wordt gevestigd zonder dat de lidstaat nog een discretionaire bevoegdheid uitoefent.

*Artikel 8*

**Cumulering**

▼M1

1. De in de artikelen 4 tot en met 6 vastgestelde steunplafonds zijn van toepassing, ongeacht of de steun ten behoeve van het gesteunde project volledig met staatsmiddelen dan wel gedeeltelijk door de Gemeenschap wordt bekostigd.

[1] PB C 288 van 9.10.1999, blz. 2.

▼B

2. Steun die krachtens deze verordening is vrijgesteld, mag niet worden gecumuleerd met enige andere staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag, noch met andere bijdragen van de Gemeenschap, met betrekking tot dezelfde in aanmerking komende kosten, indien een dergelijke cumulering ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger is dan in deze verordening is vastgesteld.

*Artikel 9*

**Doorzichtigheid en controle**

1. Wanneer een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of wanneer zonder toepassing van een steunregeling een krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steunmaatregel wordt genomen, zendt de betrokken lidstaat de Commissie binnen 20 werkdagen, ter bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* en in de in bijlage II vastgestelde vorm, een samenvatting van de informatie betreffende deze steunregeling of individuele steunmaatregel toe.

2. De lidstaten leggen gedetailleerde dossiers aan van de krachtens deze verordening vrijgestelde steunregelingen, de op grond van deze regelingen verleende individuele steun en de krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steunmaatregelen die zonder toepassing van een bestaande steunregeling worden genomen. Deze dossiers moeten alle informatie bevatten die noodzakelijk is om te kunnen nagaan of aan de in deze verordening vastgestelde voorwaarden voor vrijstelling is voldaan, met inbegrip van informatie waaruit blijkt dat de betrokken onderneming de status van kleine of middelgrote onderneming bezit. De lidstaten bewaren een dossier betreffende een individuele steunmaatregel gedurende tien jaar te rekenen vanaf het tijdstip van verlening van de steun, en een dossier betreffende een steunregeling gedurende tien jaar te rekenen vanaf het tijdstip van de laatste individuele steunverlening op grond van deze regeling. De betrokken lidstaat verstrekt de Commissie op haar schriftelijk verzoek binnen 20 werkdagen, of binnen de langere termijn die de Commissie in haar verzoek vaststelt, alle informatie die de Commissie nodig acht om te kunnen nagaan of aan de voorwaarden van deze verordening is voldaan.

▼M1

3. De lidstaten stellen jaarlijks een verslag over de toepassing van deze verordening op overeenkomstig de uitvoeringsbepalingen inzake vorm en inhoud van jaarlijkse verslagen, welke worden vastgesteld overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad ([1]).

Tot de inwerkingtreding van die uitvoeringsbepalingen stellen de lidstaten jaarlijks een verslag op over de toepassing van deze verordening voor elk geheel kalenderjaar of gedeelte daarvan waarin deze verordening van toepassing is, en wel in de in bijlage III vastgelegde vorm alsook in elektronische vorm. De lidstaten dienen dit verslag uiterlijk drie maanden na het verstrijken van de desbetreffende verslagperiode bij de Commissie in.

*Artikel 9 bis*

**Overgangsbepalingen**

1. Aanmeldingen van steun voor onderzoek en ontwikkeling die op 19 maart 2004 in behandeling zijn, worden beoordeeld aan de hand van de communautaire kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van onderzoek en ontwikkeling, terwijl alle overige, in behandeling zijnde aanmeldingen worden beoordeeld overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.

([1]) PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

▼M1

2. Steunregelingen die ten uitvoer zijn gelegd vóór de datum van inwerkingtreding van deze verordening, en steun die op grond van deze regelingen, zonder de goedkeuring van de Commissie en met veronachtzaming van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag werd verleend, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en zijn op grond van deze verordening vrijgesteld indien aan de voorwaarden van artikel 3, lid 2, onder a), en lid 3, van deze verordening is voldaan.

Individuele steun die buiten enige regeling vóór de datum van inwerkingtreding van deze verordening, zonder de goedkeuring van de Commissie en met veronachtzaming van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag werd verleend, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en is vrijgesteld indien aan alle voorwaarden van deze verordening, behalve de in artikel 3, lid 1, vereiste uitdrukkelijke verwijzing naar deze verordening, is voldaan.

Alle steun die niet aan deze voorwaarden voldoet, wordt door de Commissie beoordeeld aan de hand van de desbetreffende kaderregelingen, richtsnoeren, mededelingen en bekendmakingen.

▼B

*Artikel 10*

**Inwerkingtreding en geldigheidsduur**

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

▼M3

Zij blijft van kracht tot en met 30 juni 2008.

▼B

2. Na het verstrijken van de geldigheidsduur van deze verordening blijven op grond van deze verordening vrijgestelde steunregelingen nog gedurende een aanpassingsperiode van zes maanden vrijgesteld.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

▼M1

*BIJLAGE I*

**Definitie van kleine en middelgrote ondernemingen**

***(Uittreksel uit Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen — PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36)***

**DOOR DE COMMISSIE VASTGESTELDE DEFINITIE VAN MIDDELGROTE, KLEINE EN MICRO-ONDERNEMINGEN**

*Artikel 1*

**Onderneming**

Als onderneming wordt beschouwd iedere eenheid, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent. Met name worden als zodanig beschouwd eenheden die individueel of in familieverband ambachtelijke of andere activiteiten uitoefenen, personenvennootschappen en verenigingen die regelmatig een economische activiteit uitoefenen.

*Artikel 2*

**Aantal werkzame personen en financiële drempels ter bepaling van de categorieën ondernemingen**

1. Tot de categorie kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (KMO's) behoren ondernemingen waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen EUR of het jaarlijkse balanstotaal 43 miljoen EUR niet overschrijdt.

2. Binnen de categorie KMO's is een „kleine onderneming" een onderneming waar minder dan 50 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 10 miljoen EUR niet overschrijdt.

3. Binnen de categorie KMO's is een „micro-onderneming" een onderneming waar minder dan tien personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal 2 miljoen EUR niet overschrijdt.

*Artikel 3*

**Soorten ondernemingen welke voor de berekening van het aantal werkzame personen en van de financiële bedragen in aanmerking worden genomen**

1. Een „zelfstandige onderneming" is elke onderneming die niet als partneronderneming in de zin van lid 2 of als verbonden onderneming in de zin van lid 3 wordt aangemerkt.

2. „Partnerondernemingen" zijn alle ondernemingen die niet als verbonden ondernemingen in de zin van lid 3 worden aangemerkt en waartussen de volgende band bestaat: een onderneming (van een hoger niveau) heeft, alleen of samen met één of meer verbonden ondernemingen in de zin van lid 3, 25 % of meer van het kapitaal of de stemrechten van een andere onderneming (van een lager niveau).

Ook al wordt de drempel van 25 % bereikt of overschreden, toch kan een onderneming als zelfstandige onderneming of als onderneming zonder partnerondernemingen worden aangemerkt, indien het om de volgende categorieën investeerders gaat en mits deze individueel noch gezamenlijk met de betrokken onderneming verbonden zijn in de zin van lid 3:

a) openbare participatiemaatschappijen, risicokapitaalmaatschappijen, natuurlijke personen of groepen natuurlijke personen die geregeld risicokapitaal beleggen („business angels") en eigen middelen in niet ter beurze genoteerde ondernemingen investeren, mits de totale investering van deze „business angels" in eenzelfde onderneming 1 250 000 EUR niet overschrijdt;

b) universiteiten of onderzoekscentra zonder winstoogmerk;

c) institutionele beleggers, met inbegrip van regionale ontwikkelingsfondsen;

d) autonome lokale autoriteiten, die een jaarlijkse begroting hebben onder 10 miljoen EUR en minder dan 5 000 inwoners tellen.

▼M1

3. „Verbonden ondernemingen” zijn ondernemingen die met elkaar een van de volgende banden onderhouden:

a) een onderneming heeft de meerderheid van de stemrechten van de aandeelhouders of vennoten van een andere onderneming;

b) een onderneming heeft het recht om de meerderheid van de leden van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan van een andere onderneming te benoemen of te ontslaan;

c) een onderneming heeft het recht om een overheersende invloed op een andere onderneming uit te oefenen op grond van een met deze onderneming gesloten overeenkomst of een bepaling in de statuten van laatstgenoemde onderneming;

d) een onderneming die aandeelhouder of vennoot is van een andere onderneming, heeft op grond van een met andere aandeelhouders of vennoten van die andere onderneming gesloten overeenkomst als enige zeggenschap over de meerderheid van de stemrechten van de aandeelhouders of vennoten van laatstgenoemde onderneming.

Er wordt verondersteld dat geen overheersende invloed wordt uitgeoefend, indien de in lid 2, tweede alinea, genoemde investeerders zich niet direct of indirect met het beheer van de betrokken onderneming bemoeien, onverminderd de rechten die zij als aandeelhouders of vennoten bezitten.

Ondernemingen worden eveneens als verbonden ondernemingen beschouwd indien zij via één of meer andere ondernemingen of via in lid 2 bedoelde investeerders een van de in de eerste alinea bedoelde banden onderhouden.

Ondernemingen die via een natuurlijke persoon of een in gemeenschappelijk overleg handelende groep van natuurlijke personen een van deze banden onderhouden, worden eveneens als verbonden ondernemingen beschouwd indien zij hun activiteiten of een deel van hun activiteiten op dezelfde markt of op verwante markten uitoefenen.

Als verwante markt wordt beschouwd de producten- of dienstenmarkt die zich direct boven of onder het niveau van de relevante markt bevindt.

4. Behoudens de in lid 2, tweede alinea, bedoelde gevallen kan een onderneming niet als KMO worden aangemerkt, indien één of meer overheidsinstanties of openbare lichamen gezamenlijk direct of indirect zeggenschap heeft of hebben over 25 % of meer van het kapitaal of de stemrechten.

5. Ondernemingen kunnen een verklaring opstellen over hun hoedanigheid van zelfstandige onderneming, partneronderneming of verbonden onderneming en de gegevens met betrekking tot de in artikel 2 vermelde drempels. Ook wanneer het wegens de spreiding van het kapitaal onmogelijk is precies te weten wie het in handen heeft, kan deze verklaring toch worden opgesteld mits de onderneming te goeder trouw verklaart dat zij terecht mag aannemen niet voor 25 % of meer in handen te zijn van één onderneming of van verscheidene verbonden ondernemingen gezamenlijk of via natuurlijke personen afzonderlijk of in een groep. Dergelijke verklaringen doen geen afbreuk aan de controles of verificaties waarin de nationale of communautaire regelgeving voorziet.

*Artikel 4*

**Gegevens voor de berekening van het aantal werkzame personen en van de financiële bedragen en referentieperiode**

1. De gegevens voor de berekening van het aantal werkzame personen en van de financiële bedragen hebben betrekking op het laatste afgesloten boekjaar en worden jaarlijks berekend. Zij worden vanaf de datum van afsluiting van de rekeningen in aanmerking genomen. Het bedrag van de omzet wordt berekend exclusief belasting over de toegevoegde waarde (BTW) en andere indirecte rechten of heffingen.

2. Wanneer een onderneming op de datum van afsluiting van de rekeningen vaststelt dat de op jaarbasis berekende gegevens boven of onder de in artikel 2 aangegeven drempels voor het aantal werkzame personen of de financiële maxima liggen, verkrijgt of verliest zij de hoedanigheid van middelgrote, kleine of micro-onderneming slechts wanneer deze situatie zich in twee opeenvolgende boekjaren voordoet.

3. In het geval van recent opgerichte ondernemingen waarvan de eerste jaarrekening nog niet is afgesloten, worden de in aanmerking te nemen gegevens

▼M1

bepaald door middel van een in de loop van het boekjaar te goeder trouw gemaakte schatting.

*Artikel 5*

**Aantal werkzame personen**

Het aantal werkzame personen komt overeen met het aantal arbeidsjaareenheden (AJE), dat wil zeggen het aantal personen dat het gehele desbetreffende jaar voltijds in de betrokken onderneming of voor rekening van deze onderneming heeft gewerkt. Het werk van personen die niet het gehele jaar hebben gewerkt, deeltijdwerk ongeacht de duur ervan en seizoenarbeid worden in breuken van AJE uitgedrukt. Het aantal werkzame personen bestaat uit:

a) de loontrekkenden,

b) de personen die voor deze onderneming werken, er een ondergeschikte verhouding mee hebben en voor het nationale recht met loontrekkenden gelijkgesteld zijn,

c) de eigenaren-bedrijfsleiders,

d) de vennoten die geregeld een activiteit in de onderneming uitoefenen en van de onderneming financiële voordelen genieten.

Leerlingen en studenten die een beroepsopleiding volgen en een leer- of beroepsopleidingsovereenkomst hebben, worden niet meegeteld in het aantal werkzame personen. De duur van zwangerschaps- en ouderschapsverlof wordt niet meegerekend.

*Artikel 6*

**Vaststelling van de gegevens van de onderneming**

1. In het geval van een zelfstandige onderneming worden de gegevens, met inbegrip van het aantal werkzame personen, uitsluitend op basis van de rekeningen van die onderneming vastgesteld.

2. De gegevens, met inbegrip van het aantal werkzame personen, van een onderneming die partnerondernemingen of verbonden ondernemingen heeft, worden vastgesteld op basis van de rekeningen en andere gegevens van de onderneming of, zo van toepassing, van de geconsolideerde rekeningen van de onderneming of van de geconsolideerde rekeningen waarin de onderneming door consolidatie is opgenomen.

De in de eerste alinea bedoelde gegevens worden samengeteld met de gegevens van de eventuele partnerondernemingen van de betrokken onderneming, die zich meteen boven of onder het niveau van die onderneming bevinden. De samentelling geschiedt in evenredigheid met het aandeel in het kapitaal of de stemrechten (het hoogste van de twee percentages). Bij wederzijdse participatie geldt het hoogste van deze percentages.

De in de eerste en tweede alinea bedoelde gegevens worden samengeteld met alle, nog niet door consolidatie in de rekeningen opgenomen gegevens (100 %) van de eventuele, direct of indirect met de betrokken onderneming verbonden ondernemingen.

3. Voor de toepassing van lid 2 resulteren de gegevens van de partnerondernemingen van de betrokken onderneming uit de, indien van toepassing, geconsolideerde rekeningen en andere gegevens. Deze worden samengeteld met alle gegevens (100 %) van de met deze partnerondernemingen verbonden ondernemingen, tenzij hun gegevens reeds door consolidatie daarin zijn opgenomen.

Voor de toepassing van het genoemde lid 2 resulteren de gegevens van de met de betrokken onderneming verbonden ondernemingen uit hun, indien van toepassing, geconsolideerde rekeningen en andere gegevens. Deze worden evenredig samengeteld met de gegevens van de eventuele partnerondernemingen van deze verbonden ondernemingen, die zich meteen boven of onder het niveau van laatstgenoemde ondernemingen bevinden, mits deze gegevens in de geconsolideerde rekeningen nog niet zijn opgenomen in een verhouding die ten minste gelijk is aan het in lid 2, tweede alinea, vastgestelde percentage.

4. Indien het aantal werkzame personen van een bepaalde onderneming niet uit de geconsolideerde rekeningen blijkt, wordt het berekend door de gegevens van haar partnerondernemingen evenredig samen te tellen en daaraan de gegevens toe te voegen van de ondernemingen waarmee zij is verbonden.

▼B

*BIJLAGE II*

**Vorm waarin beknopte informatie moet worden verstrekt wanneer een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling ten uitvoer wordt gelegd en wanneer zonder toepassing van een steunregeling krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steun wordt verleend**

| **Beknopte informatie betreffende in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie verleende staatssteun** | |
|---|---|
| Te verstrekken beknopte informatie | Toelichting |
| Lidstaat | |
| Regio | Vermeld de naam van de regio, indien de steun door een niet-centrale overheid wordt verleend |
| Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt | Vermeld de benaming van de steunregeling of, in het geval van individuele steun, de naam van de begunstigde.<br>In dit laatste geval behoeft later geen jaarlijks verslag te worden ingediend |
| Rechtsgrond | Vermeld de nauwkeurige referentie van de nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de steunregeling of de individuele steun |
| Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun | De bedragen dienen te worden opgegeven in euro of, in voorkomend geval, in de nationale valuta.<br>In het geval van een steunregeling:<br>vermeld, voor alle vormen van steun waarin de regeling voorziet, het jaarlijkse totaalbedrag van de budgettaire voorziening(en) of het geschatte bedrag van de gederfde fiscale inkomsten per jaar.<br>In het geval van individuele steun:<br>vermeld het totale steunbedrag/de gederfde fiscale inkomsten. Vermeld in voorkomend geval ook gedurende hoeveel jaren de steun in termijnen zal worden uitgekeerd of gedurende hoeveel jaren er sprake zal zijn van derving van fiscale inkomsten.<br>Vermeld, in beide gevallen, met betrekking tot waarborgen het (totaal)bedrag van de gewaarborgde leningen |
| Maximale steunintensiteit | Vermeld, voor elke in aanmerking komende vorm van steun, de maximale steunintensiteit of het maximale steunbedrag |
| Datum van tenuitvoerlegging | Vermeld de datum vanaf welke krachtens de regeling steun kan worden verleend, of de datum waarop de individuele steun kan worden verleend. |
| Duur van de regeling of van de individuele steunverlening | Vermeld de datum (jaar en maand) tot welke krachtens de regeling steun kan worden verleend, of in het geval van individuele steun en waar passend, de datum (jaar en maand) waarop naar verwachting de laatste termijn zal worden uitgekeerd |
| Doelstelling van de steun | Het spreekt vanzelf dat het hoofddoel de ondersteuning van KMO's is. In dit vak kan worden vermeld welke verdere (secundaire) doelstellingen worden nagestreefd (KMO's of uitsluitend kleine ondernemingen; investeringssteun/steun voor adviesdiensten) |

▼B

| Te verstrekken beknopte informatie | Toelichting |
|---|---|
| Betrokken economische sector(en)<br>☐ Alle sectoren<br>of<br>☐ Kolenwinning<br>☐ Alle productiesectoren<br>of<br>☐ Staal<br>☐ Scheepsbouw<br>☐ Synthetische vezels<br>☐ Motorvoertuigen<br>☐ Andere productiesectoren<br>►(1) ☐ Verwerking en afzet van landbouwproducten (*) ◄<br>☐ Alle diensten<br>of<br>☐ Vervoersdiensten<br>☐ Financiële diensten<br>☐ Andere diensten<br>Opmerkingen: | Kies in voorkomend geval uit de lijst. |
| Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent | |
| Overige informatie | |

(*) Als omschreven in artikel 2, onder k), van deze verordening.

►(1)M2

▼B

*BIJLAGE III*

**Vorm van het bij de Commissie in te dienen periodieke verslag**

**Model van het jaarlijkse verslag over steunregelingen die krachtens een op grond van artikel 1 van Verordening (EG) nr. 994/98 van de Raad vastgestelde groepsvrijstellingsverordening zijn vrijgesteld**

De lidstaten zijn verplicht van onderstaand model gebruik te maken om hun rapporteringsverplichtingen ten aanzien van de Commissie uit hoofde van op grond van Verordening (EG) nr. 994/98 vastgestelde groepsvrijstellingsverordeningen na te komen.

De verslagen moeten ook in elektronische vorm worden ingediend.

*Informatie vereist voor alle steunregelingen die krachtens op grond van artikel 1 van Verordening (EG) nr. 994/98 vastgestelde groepsvrijstellingsverordeningen zijn vrijgesteld*

1. Benaming van de steunregeling

2. Toepasselijke vrijstellingsverordening van de Commissie

3. Uitgaven

Voor elke vorm van steun waarin een regeling of een individuele steunverlening voorziet (bv. subsidie, zachte lening, enz.), moeten afzonderlijke cijfers worden opgegeven. De cijfers moeten in euro of in voorkomend geval in de nationale valuta worden uitgedrukt. In het geval van belastingfaciliteiten moeten de jaarlijks gederfde fiscale inkomsten worden opgegeven. Wanneer geen nauwkeurige cijfers voorhanden zijn, mogen de gederfde inkomsten worden geschat.

De cijfers betreffende de uitgaven moeten op de volgende basis worden opgegeven:

Vermeld voor het beschouwde jaar, voor elke vorm van steun waarin de regeling voorziet (bv. subsidie, zachte lening, waarborg, enz.), afzonderlijk:

3.1. Voor nieuwe gesteunde projecten: de vastgelegde bedragen, de (geschatte) gederfde fiscale of andere inkomsten, gegevens betreffende de waarborgen, enz. In het geval van waarborgregelingen dient het totaalbedrag van de nieuwe verleende waarborgen te worden opgegeven.

3.2. Voor nieuwe en lopende projecten: de daadwerkelijk uitgekeerde bedragen, de (geschatte) gederfde fiscale of andere inkomsten, gegevens betreffende de waarborgen, enz. In het geval van waarborgregelingen dienen de volgende gegevens te worden verstrekt: het totaalbedrag van de nog geldende waarborgen, de ontvangen premies, de terugontvangen bedragen, de uit hoofde van de waarborg uitgekeerde bedragen, het resultaat van de werking van de regeling gedurende het beschouwde jaar.

3.3. Aantal nieuwe gesteunde projecten.

3.4. (In voorkomend geval) geschat totaal aantal dankzij nieuwe projecten geschapen of behouden arbeidsplaatsen.

3.5. Geschat totaalbedrag van de door nieuwe projecten gesteunde investeringen.

3.6. Regionale uitsplitsing van de onder 3.1 bedoelde bedragen, hetzij volgens regio's als omschreven op NUTS-niveau 2 of lager [1], hetzij volgens onder artikel 87, lid 3, onder a), vallende regio's, onder artikel 87, lid 3, onder c), vallende regio's en niet-gesteunde regio's.

3.7. Sectorale uitsplitsing van de onder 3.1 bedoelde bedragen volgens de sectoren waarin de begunstigden werkzaam zijn (indien het om meerdere sectoren gaat, vermeld dan het aandeel van elke sector):

Kolenwinning

Productie

[1] NUTS is de in de EG voor statistische doeleinden gebruikte nomenclatuur van territoriale eenheden.

▼B

waarvan:

Staal

Scheepsbouw

Synthetische vezels

Motorvoertuigen

Andere productiesectoren (te specificeren)

Diensten

waarvan:

Vervoersdiensten

Financiële diensten

Andere diensten (te specificeren)

Andere sectoren (te specificeren)

4. Overige informatie en opmerkingen